

Äpplen, äpplen, äpplen!

Om äppelhelgen, musten och ympning av Trönöäpplet

Sidorna 6 och 24

Gymmet
en hälsokick

Sidan 7

När Trönö
fick el

Sidorna 16-18

Bruna tunnor
lockar nalle

Sidan 23

Och: **Emil och Jonas – Trönökillar med glid**

Sidan 11

Välkommen att annonsera i bygdebladet

Trönobygden

Organ för Trönobygden Ekonomisk Förening

Trönobygden är en lokal tidning som utges av Trönobygden Ekonomisk Förening. Den trycks i en upplaga av 600 ex. Vi gör den i A5-format. Den delas ut till alla hushåll i Trönö och andra medlemmar. Tidningen finns på biblioteket och i andra offentliga lokaler i Söderhamn.

Trönobygden utkommer kvartalsvis med manusstopp:

- 1 februari, utkommer under v. 9
- 1 maj, utkommer under v.22
- 1 augusti, utkommer under v.35
- 1 november, utkommer under v. 48

Annonspriser

1/1 baksida: 650 kr 1/1 sida: 540 kr
1/2 sida: 325 kr 1/3 sida: 190 kr

Radannonser: Köpa/byta/sälja m m: 20 kr

Tjänster via Trönobygden ekonomisk förening: (priser exkl moms)

Kopiering: Enstaka 1,20 kr/st enkelsidiga, 2 kr/st dubbelsidiga.
Över 100: 1 kr/st enkelsidiga, 1,50 kr/st dubbelsidiga

It-tjänster: 20 kr/halvtimme

Skrivhjälp

Grovtvätt (mattor, överkast mm): 150 kr/maskin

Fönstertvätt, städning: 120 kr/tim

Bystugans öppettider från 1 december: (tel: 0270 427762)

Måndagar kl. 17-19, **tisdagar** kl 10-16,
onsdagar och **fredagar** kl. 10-13

Biblioteket öppet dessa tider.

Astrid Wadsten tel: 070 238 68 91

Bosse Lundstein tel: 070 345 51 40

Trönobygden

Organ för Trönobygden Ekonomisk Förening

utges av:

Trönobygden
ekonomisk förening,
Lertagsvägen 1,
826 95 Trönödal

Trönobygden utkommer
med fyra nr/år tills vidare.

Ansvarig utgivare:

Peter Åkerlind

Postadress:

"Trönobygden"
Lertagsvägen 1
826 95 Trönödal

Internet:

www.tronobygden.se

E-post:

info@tronobygden.se

Besöksadress:

Bystugan, Lertagsvägen 1

Telefon: 0270 42 77 62

Fax: 0270 36225

Bankgiro: 5125-0298

Postgiro: 13 60 62-7

Redaktion

Gabriella Bild
070 664 68 16

Bo Lundstein
070 345 51 40

Ulrika Eriksson
076 802 45 03

Layout och redigering

Marie Sundberg

Tryck:

Bok & Tryck AB, Söderhamn

SÖKES: Bibliotekarie till lokalt bibliotek.

Kvalifikation: Läskunnig, bokintresse, entusiasm.

Arbetstider: Enligt eget gottfinnande.

Tjänsten kan gärna delas på fler personer.

Hög flexibilitet och god samarbetsförmåga prioriteras.

Kontakta undertecknad eller någon i styrelsen för intresseanmälan.

På Bystugan finns ett stort antal böcker, av varierande ålder och utlåningsintresse. Där finns också utrymmen, hyllor och möjligheter att skapa något nytt och bättre av dessa tillgångar. Inom styrelsen känner vi att vi inte orkar ta tag i den här biten, utan söker nu någon/några som kan göra något bra av det. Ett fungerande bibliotek i vår Bystuga vore ytterligare en fjäder i bygdens hatt. Ett bibliotek blir också lätt en träffpunkt under spontana former och en god service till Trönös invånare.

Alla har väl förresten observerat att **Bystugans exteriör** förändrats. Detta är bara början på en gammal önskan och ett underhållsbehov. Hela huset kommer att panelas om så fort hantverkartiden medger. Hållplatsen skall också flyttas för att förbättra trafikmiljön för väntande bussresenärer. Taket över hållplatsen skall utökas.

En ny infart till affären är klar att använda. Meningen är att där skall både leveransbilar och kunder samsas. Den 21 meter breda, nuvarande infarten kommer att omvandlas till parkeringsplatser. Detta har också varit en gammal dröm och samtidigt en källa till oro, både för styrelsen och godsbilschaufförerna.

TACK, till alla, som bidrog med äpplen och starka armar under årets äppelhelg. Musten är klar och levererad. Passa på och köp, de senaste åren har efterfrågan överträffat tillgången.

Apropå äpplen! Missa inte kommande information och kurs i ympning liksom möjligheten att skaffa ett eget träd med "Trönöäpplet".

Man kan konstatera att den, som säger att det inte händer något i Trönö, antagligen borde skaffa glasögon. Om det nu finns någon, som säger så.

Stärte i ett molnigt november

Peter Åkerlind

Vår butik är kvalitetscertifierad

Det ni!

Men vad innebär det egentligen?

I mångt och mycket handlar det om att butiken följer strikta rutiner för att hålla hög kvalitetsstandard. Personalen har fått utbildning i livsmedelssäkerhet, de följer renhållningskraven, kontrollerar kyldiskarnas temperatur och gör att maten vi handlar alltid är fräsch och säker.

Det som är mest fantastiskt är att butiken faktiskt är den första i vår kommun som blivit certifierad.

– Det är väldigt höga krav för att bli godkänd, berättar Therese Sahlin. Men vi klarade det och fick dessutom den högsta nivån av godkännande!

Rent praktiskt innebär det att nästa kontroll görs om 18 månader, det längsta intervallet.

– Det är inget krav på att göra sådana här certifieringar för Ica Nära och Supermarket. Bara för Ica Maxi och Kvantum.

Men butiken ville testa standarden och det visar sig att de inte bara håller måttet utan att de även nästan håller samma standard och sortiment som en Ica Supermarket. Utbudet är alltså väldigt stort och bra.

Det tackar vi för!

Gabriella Bild

Ett tak fullt av

SOL

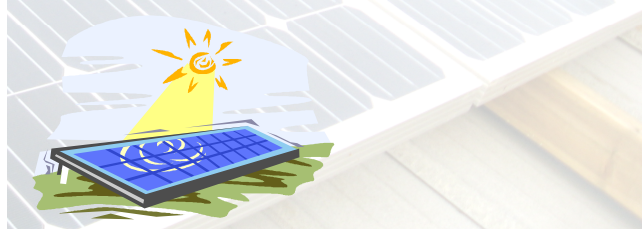
Äntligen är Trönös största solexanläggning i drift!

Väntan har varit lång, men det var det värt. Nu en mulen dag så levererar solen ändå drygt 500 Watt el direkt till elnätet. En dag med fullt solsken så kommer den att ge 6000 Watt. Årsproduktionen är beräknad till ca 6000 kilowattimmar vilket blir intressant att se. Två energimätare är monterade och kommer att övervakas noga.

Kan det löna sig med solex frågar sig många. Det beror på är svaret. Anläggningen i Grubbe kostar ca 70 000 kr efter bidrag. Elproduktionen är beräknad till ca 6000 kWh per år. Privat så betalar jag ca 1 krona kilowattimmen för den balansel jag köper, kan jag använda all solex själv så är den då värd ca 6000 kr per år. Med denna kalkyl så är anläggningen betald på elva och ett halvt år.

Med det regelverk som gäller i dag så måste jag betala skatt på all el från solcellerna om jag säljer en enda kilowattimme, det gör att jag tänker använda all el själv till värmepump och elbil tills det blir ändring i lagstiftningen om egenproducerad el.

Olov Östlund,
snurrstolspilot

PERRAS BYGG

070 5442167

ALLT INOM BYGGNATION

RING FÖR OFFERT

RÖRMOKERI

Det fixar vi!

Värmepumpar Vedpannor Solvärme
Badrum m.m. Allt inom VVS – Rörmokeri

www.nordlundsror.se

Håkan: 070-373 69 31

Fredrik: 070-336 23 60

Andreas: 070-336 21 19

Äppelhelgen 2012

Kanske Po Tidholm högt uppe i grenverket släpper ner frukten till den allra yngsta lilla äppelplockerskan för dagen.

Sommaren har varit tuff för växtligheten på många håll. Kanske inte främst i Trönö, men många av äppelträden i bygden har inte mått så bra. Därför var förväntningarna inför årets äpelskörd visserligen inte så höga, men påverkade ändå inte den positiva inställningen.

Helgen startade med fint väder och det var full aktivitet redan från början med mycket folk i alla åldrar som samlades kring bystugan. Lådor och påsar med äpplen togs tacksamt emot och hjälpare for iväg för att ta hand om de äpplen som fortfarande hängde i träden och, förstås, fallfrukten. Bakluckeloppis, ostkakeförsäljning, korvgrillning med insamling till *Världens Barn* pågick fram till tretiden.

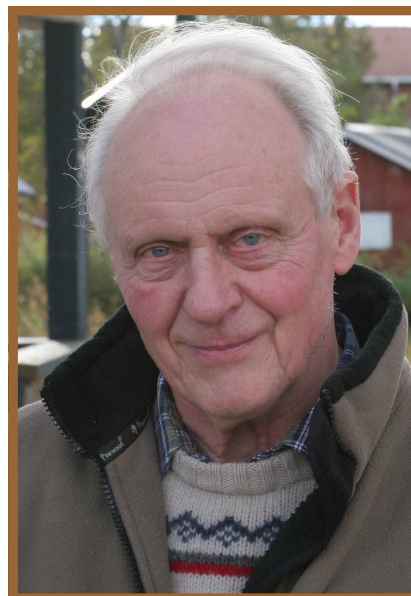
Vid summeringen söndag eftermiddag visade det sig att insamlingen av äpplen uppgått till 1.070 kg med frukt av hög kvalitet. Det blir drygt 1600 flaskor *Trönögummans äppelmust*.

Alla som bidrar listas för utlottning av en låda must. Vid dragningen på affär'n senare vanns denna av Gunbritt Dahlqvist

Insamlingen till *Världens Barn* vid affär'n och bystugan gav totalt 2.482 kr.

*Text:
Bo Lundstein
Foto:
Gabriella Bild*

*Äppelkännaren
Jan Erik Rydberg
hade inbjudits
för att introdu-
cera kursen om
ympning av
Trönöäpplet.*

Grupparbete på Trönös gym

Du läste rätt, vi har ett alldeles eget litet gym i Trönö, det kanske inte alla vet! Källarlokalen i gamla skolan (numera förskolan) har undan för undan utrustats med allt du behöver för att bättra på styrka och kondition.

Bokar in dig för ett pass gör du hos ICA Trönö lanthandel och det till en mycket låg kostnad!

En vårdag i år tog vår "promotor" Tore Hallman kontakt med oss, Benny, Eva och Janne, för att erbjuda oss hjälp igång i lokalen, något alldeles nödvändigt för oss i alla fall.

Hur han visste att just vi var behövande kan man fundera över, men han hade kanske sett Janne resa sig ur skrivbords-stolen med en plågad min?

Lagom "bräksescha" (ledbrutna) och slitna efter år av förfall tog vi tjuren vid hornen och mötte upp bland gåband, motionscykel, muskelträningmackapärer och allt för att ansätta minsta muskel i våra hyddor, även skrattnusklerna!

Den dagen blev vår början till ett "må bättre liv" med ett entimmespass i veckan – okej, vi fuskade lite i somras men nu är vi igång igen.

Fortfarande ser vi många luckor i kalendern på "boa" när vi bokar in oss, så därför vill vi tipsa alla er andra, unga som gamla, med eller utan skröpligheter om den här servicen som finns här i Trönö.

Smyg dit ensam eller var ett litet gäng som vi, kanske max 3 för att få en lagom rotationsmöjlighet på träningsstationerna. Behöver du information och hjälp att komma igång tror vi att Tore säkert hjälper även er!

Att det skulle göra nytta det visste vi redan från början, men man behöver den där berömda puffen igång – nu har DU fått den!

Benny, Eva & Janne

Julmys i Lilla Häbret

Välkommen till en butik i julstämning!
Caféet vinteröppnar med julens dofter och smaker.

Julens öppettider:

24-25 nov, 1-2 dec

8-9 dec, 15-16 dec

11.00 – 15.00

Lilla Häbret önskar alla kunder en God Jul!

www.lillahabret.nu

070-625 20 89

Trönbyn 674, Trönödal

Välkomna till oss

om ni vill resa miljövänligt, säkert och bekvämt!

www.lonnsbuss.se

Tele: 0270-124 20

Mobil: 070-632 19 12

Fax: 0270-126 85,

E-post: info@lonnsbuss.se

LÖNNSS BUSS

BygglovSupport

I SÖDERHAMN HB

Vi hjälper Er med bl.a.

Kontrollansvarig

Kontrollplaner

Ritningar

Tel. 070-656 16 44

www.bygglovssupport.se

*Enligt Svenskt Kvalitetsindex

Hej

**Vi har försäkringarna för
dig, familjen, huset och
fordonen. Ring någon av
oss, så pratar vi mer.**

**Dina Försäkringar
Sydöstra Hälsingland**

Norrtullsgatan 8, Box 290, 826 26 Söderhamn
www.dina.se

Eva Hansson
0270-42 65 81

Maria Johansson
0270-42 65 82

Henrik Bratt
0270-42 65 87

Rolf Andersson
0270-42 65 86

ICA
nära
TRÖNÖ

Vår manuelle chark:

- Butiksstyckat kött
- Butiksmald köttfärs
- Ost i lösvikt

och mycket mer!

Vi är ombud för

**Varuutkörning
Kvällstidningar
Aspen bensin
Smörgåstårter**

VÄLKOMNA TILL OSS!

www.ica.se/trono_lanthandel

Mån-Fre: 09.30-18.00 Lör & Sön: 10.00-15.00

tel: 0270-36085

Bäckius
Maskinservice

0270 - 363 46, 073 - 828 72 34

**Reparationer av bilar, traktorer
och jordbruksredskap.**

Diagnossystem för bilar.

**Försäljning av oljor, filter, spolarvätska,
glykol och glödlampor.**

Trönbyn 613, 826 95 Trönödal

På skidor mot toppen

Emil Thyren och Jonas Persson är Trönökillar som valt att satsa på skidorna. Båda har åkt skidor i princip hela livet – Emil har priser han fick som tvååring och Jonas började när han var ungefär tre. Nu är de tonåringar och har flyttat från Trönö för att kunna kombinera studier och skidåkning, Emil går på skidgymnasiet i Östersund där han läser naturprogrammet, och Jonas går handelsprogrammet på skidskyttegymnasiet i Sveg.

Inte kunde någon av dem tro som små barn att de skulle stå där de gör idag. Jonas trodde det absolut inte, men Emil hade redan då ändå ganska klart för sig vilken väg han skulle gå. Numera siktar de högt. Emil vill bli världsmästare. Jonas är lite mer försiktigt nöjd med att komma med i VM för skidskytte.

Men att lyckas på elitnivå kräver mycket. De tränar 450 timmar per år, alltså ungefär nio timmar i veckan. Pulslockor används för kontroll, ibland tränar man länge och lugnt och då ska pulsen ligga på en jämn och förhållandevis låg nivå, medan intervallträning och intensivt

”maxande” (som på tävling) innebär snabbare puls.

Naturligtvis går det upp och ner. Ingen är på topp jämt. När det är bra flyt jämför Jonas det med att ha en riktigt bra dag på jobbet, medan en motgång kan kännas som att misslyckas på ett prov. Emil har haft motgångar med en bruten arm och sjukdom. Då ser han att det har vänt och går uppåt igen när resultaten börjar bli bättre.

Trots all tid de lägger ner på skidåkning och studier, hinns det med en del annat. Jonas gillar att spela curling och dataspel och att kolla på fotboll. Emil cyklar gärna, och tycker det är roligt att fiska och åka fyrhjuling. Dessutom tillverkar han lampor!

De kommer hem till Trönö så ofta som möjligt, Jonas ungefär varannan helg och Emil försöker resa hem varje helg. Men nu när tävlings-säsongen börjar kommer de inte att kunna åka hit lika ofta. Det är inte alltid kul att bo så långt från familj och vänner.

– Det går bättre nu när man kommit in i det och vant sig, men i början var det väldigt jobbigt, säger Jonas.

Emil menar också att det går bättre nu, även om det varit upp och ner med den saken. Men att flytta var nödvändigt, säger han.

– Det går inte att bli bäst i världen om man bor i stan här, säger han.

Men de är överens om att de vill återvända hit i framtiden. Emil vet att han ska flytta tillbaka, och Jonas håller med.

– Ingen sviker Trönö!

Intervju och foto: Ulrika Eriksson

Killarnas tips till barn som håller på med skidor:

”Ha roligt och lek mycket!”

Hemsidor:

www.emilthyren.se

www.jonaspersson.dinstudio.se

**GRATIS
DELBETALNING
INGA RÄNTOR
INGA AVGIFTER**

När ditt pannrum får avgöra!

Köp klok värme till vintern! Elda med våra pellets,
dom sotar mindre och värmer mer.

neova
villapellets

PRIS EX: 1 pall fritt avhämtad vid vårt lager 1 980 kr/pall
3 ton bulk fritt levererat 2 360 kr/ton
Moms ingår i priserna. Vi erbjuder även avbetalning.

Neova villapellets köper du hos:

Värme & Miljö AB

Annelie 0278-154 10 och Olle 070-334 43 61

Vedmaskin

som kapar och klyver i ett moment.
Lämnar varken en stor hög av sågspån eller för en massa oväsen. Fördelning av veden i fyra eller åtta bitar. Två års garanti.

Kapacitet: ca 18 m³ på en arbetsdag.

Max. diameter ved: 28cm.

Vedlängd: 20-65cm. **Antal bitar:** 2-4st.

Motor: 4,7kw, 380V/3-fas/16A.

Vikt: 360kg.

Vedtransportör 5m

Vedelevator. Drivs med snäckväxelsmotor placerad på toppen av bandet. Konstruktionen drar effektivt din kluvna ved och förhindrar därmed slirning.

Längd: 5m

Bandets bredd: 10cm

Vikt: 80kg

Bandhastighet: 0,55m/sek

Ikastbredd: 50cm **Uppsamlarbredd:** 40,5cm

Vridmom: 48Nm. **Motor:** 0,37kW, 380V, 3-fas

Timmervagn med kran

Leverans i mitten på december 2012

Vagnen finns för demonstration vid vår butik i Bollnäs. Nya timmervagnar levereras förpackade och skall slutmonteras.

Stationär Honda motor 5,5 hästar med integrerad hydraulpump. Motorn kan flyttas till exempelvis ATV med ett enkelt handgrepp.

Skogsvagnen Myran

enkel och robust skogsvagn till din fyrhjuling eller redskapsbärare.

Galvaniserad. Ledbart drag, solida axeltappar och avtagbara stöttor. Klättrande, smörjbar boogie ger bra terräng- och köregenskaper.

Dimension, ram: 6x6cm. **Total längd:** 330cm.

Bredd: 127cm **Lastarea:** 0,45m² **Maxlast:** 800 kg

Trönö bibliotek – skattkammare för bokmalar

När hantverkslokalen upphörde flyttade vi kontoret till Bystugans framsida. Ett framsteg för tillgängligheten ansåg vi, Astrid och undertecknad.

Kontoret upptar bara ena halvan av utrymmet. Den andra halvan möblerade vi som läs- och trivselhörna. Nu har vi flyttat dit delar av biblioteket från övervåningen. Till det kommer intressanta nyutgivna böcker som skänkts den senaste tiden.

Utlåningen är inte så omfattande, men med hänsyn till de begränsade tider som Bystugan håller öppet är det ändå en hel del utlånat.

Tips om böcker och tidskrifter

Det senaste tillskottet till biblioteket är den mycket välkända bok *Norrland* som skänkts av *Po Tidholm*. Just nu utlånad förstås. Den finns ju också att köpa på ICA Trönö.

Deckaravdelningen är rätt omfattande och sådana böcker lånas mest. Min egen favorit är de 13 böcker som pseudonymen Arne Dahl har skrivit. Dels de tio böcker om A-gruppen (som nu går som serie i TV) och nu även fortsättningen om "Opcopgruppen" med de två allra senaste böckerna *Viskleken* och *Hela havet stor-mar* från 2012. Två decenniers samhälls-utveckling bildar bakgrunden till de spännande romanerna fram till dagens globaliserade värld.

Jan Guillou tar upp mer än en meter på hyllorna och de senaste *Brobyggarna* och *Dandy* finns för utlåning.

Milleniumtrilogin och *Mankells* böcker om Kurt Wallander är läsvärda och boken *Den orolige mannen* avslutar serien med att hans huvudperson sakta försvinner in i dimmorna av den Alzheimer som författaren drabbat honom med i den här sista boken.

Därutöver alla kända deckarnamn med samtliga av våra kvinnliga deckarförfattare. Engelska författare och bra många av de mest kända författarna från USA som till exempel Michael Connelly.

Jag är Zlatan, boken om Zlatan, är mycket läsvärd och sägs ha bidragit till att de som sällan brukar läsa böcker nu har fått nåt att fästa ögonen på.

Av *Jonas Gardell* finns *Om Jesus* – en av de två böcker som gjorde honom till hedersdoktor.

Ljudböcker är väldigt lämpliga när man är ute och kör långa sträckor eller bara att lyssna på medan man gör något annat. En dryg halvmeter som har skänkts till oss finns för utlåning.

Tidskrifter för utlåning

Råd & Rön – med ständiga temanummer där man kan få hjälp inför val av köp. Vi har minst tre årgångar med kvalitetsundersökningar och tips om bästa köp. *Eldrimner* – är ett nationellt centrum för mathantverk som ger kunskap, stöd och inspiration till mathantverkare i hela Sverige.

Grus & Guld - medlemstidning för JAK *Ordfront magasin* är något så provocerande som "gnällpellen som har rätt". Säger de.

Som pensionär och efter förmåga ideellt arbetande är jag privilegierad såtillvida att jag kan ge mig tid och möjlighet att läsa böcker Det gillar jag! Såväl jag som Astrid kan ge fler tips om läsning. Titta gärna in på Bystugan för att låna en eller ett par böcker. Från och med 3 dec. provar vi med kvällsöppet på måndagar kl 17-19.

Bosse Lundstein

Trönö bio ger inte upp

Ryktet om bions död är betydligt överdrivet. Vi tänker inte ge upp så lätt.

Det som händer är att digitaliseringen av de stora biograferna gör att det blir färre och färre kopior på 35 mm plastfilm att få tag på. De digitala format som filmindustrin valt kallas 2K och 4K. Det mer vanliga formatet 1,9K (blueray) har de uteslutit. Varför kan man fråga sig, men det är väl för att förhindra piratkopiering. Det är mycket svårt att konvertera en film från 1,9 till 2K, det blir interferensmönster och annat som gör filmen ospelbar.

I och med att filmindustrin valt ett eget format så tillverkas inte utrustningen i så stora serier och blir därmed dyrare. En ny digital bioutrustning kostar idag ca 800 000 Kronor, vilket är väldigt mycket pengar även i Trönö. En begagnad kan man kanske få för halva priset, men det är ändå väldigt mycket pengar.

Om vi vill ha bion kvar så måste vi slå våra kloka huvuden ihop och fundera på vad utrustningen kan användas till. Direktsändning från Metropolitan drar folk, likaså olika rockkonserter och idrottsevenemang.

Ekonomin igen, Trönöbion har i genomsnitt tjänat 14,75 kr per besökare under åren, allt överskott har gått tillbaka till verksamheten i huset. Det som tagit den största delen av kakan är filmhyran, STIM och filmfrakter. Många ideella timmar har det blivit, men det tycker vi är roligt. Även Vuxenskolan och Våra gårdar skall ha tack för det stöd vi fått av dem. För framtiden vill vi att alla som har förslag på vad vi kan använda en digital utrustning till utöver bio hör av sig.

Vi har påbörjat arbetet med att övertyga olika instanser om att även vi behöver stöd för att vara kvar.

Olov Östlund

Hälsa på någon på tisdag!

Pyssel & pingis på Enighet mötte pingiseliten från SUIF

Onsdag den 24 oktober kom Hampus Nordberg, Viktor Brodd och Jimmy Jin från bordtennisföreningen SUIF på besök.

Bakgrunden är att under hösten 2008 hjälpte Henrik Lundholm från pingisgymnasiet oss att starta pingis i lokalen som vi fortfarande sysslar med.

Killarna började med en uppvisningsmatch av högsta klass. Sedan fick alla, barn och vuxna, utmana dem vid var sitt bord.

Det blev en höjdarkväll då många autografer skrevs.

Elektrifieringen av vår bygd

Man kan med säker röst påstå att elektrifieringen lade grunden för vårt moderna samhälle. Industrialiseringen tog fart under 1800-talet, samhället förvandlades från att vara ett jordbrukssamhälle till ett industri-samhälle.

Det är nu cirka 150 år sedan Sveriges be-folkning först kom i kontakt med elektriskt ljus. Först handlade det just om det – att fram-ställa ljus. I städerna belystes gator, affärer och teatrar, men på landsbygden var det ännu ganska svart efter mörkrets intrång. Gas- och fotogenlampor var även de ganska nya och fanns långt ifrån överallt.

Under 1880-talet kommer glödlampan in i bilden och allt fler kan börja använda sig av den nya tekniken. Fast nu var det ju så att det under denna tid inte fanns några stora kraft-verk som levererade elektriciteten till hushål-len. De som ville ha elektrisk belysning fick helt sonika skaffa ett eget kraftverk. Och det var det många som gjorde.

I början av 1900-talet började små kraft-stationer dyka upp längs Trönöån och de små bäckarna i närheten. Den första kraftsta-tionen sägs vara den som byggdes vid bäcken i Trönbyn. Riktigt när den kom i bruk vet vi inte, men lite längre fram i tiden kunde den i alla fall försörja 12 gårdar med el. På 20-talet byggdes Orstens kraftstation och den försörj-de gårdarna från Hällsätter och ända ned till Berga.

Några fler stationer som fanns var Blom-bergs i Grubbe, Wigrens i Sterte, som försörj-de både en smedja och bostaden med ström, samt ett i Hamre som byggdes 1913 och sköt-tes av Sven Matton. Han var mycket duktig med den tekniska utvecklingen och var även den man vände sig till med när man behövde hjälp med jordbruksmaskiner.

Vid Wijsbo-Storsjön låg Schöningssågen och där byggdes ett kraftverk 1920. På 1930-talet byggde Valter Nilsson och Valter Johans-son två kraftverk mellan de två broarna i Tygs-ta. Fly kraftstation kom i drift någon gång un-der 30- och 40-talet och var den station som längst var i drift.

Sverige låg länge i ett ekonomiskt under-läge och utvecklingen gick till en början lång-samt. Bristen på kol och olja under första världskriget drev utvecklingen av vattenkraft samt behovet att transportera strömmen snabbt framåt. På 1920-talet fanns flera ut-spridda ledningsnät runt om i landet som snabbt byggdes ut för att täcka en stor del av landet. Men för vissa delar av landsbygden dröjde det dock länge innan man fick tillgång till el. 1938 var fortfarande mer än vart tionde svenskt hushåll utan.

Trönö Elverksaktiebolag bildades någon gång på 1920-talet av den driftige Evert Norin från Trönbyn. Han var även den som byggde kraftstationen i Fly och hade därmed eldistributionen mellan Hällsätter och Fly. Denne man hade planer på att höja vattennivån i Storsjön för att effek-ten på kraftverken längs ån skulle öka, men projektet lades åt sidan. De första större elektrifieringarna ägde rum efter bildandet av aktiebolaget. Under 1940- och 50-talet köpte nämligen Trönö El-verks AB upp de mindre kraft-stationerna och en högspänningsledning byggdes längs hela dalen mot slutet av 40-talet. Nu kunde även de mer avlägsna byarna få njuta av den nya lyxen med konstgjort ljus. Hällorna blev elektrifierat på 1950-talet.

I släkten Norins ägo finns vad som sägs vara den allra första elektriska lampan i Trönö. Det är en typisk jugendlampa från 1910-talet. Glas-kuporna är utbytta, i original borde de ha varit vita.

Elförbrukningen lästes av två gånger per år och kunderna betalade kontant direkt till Norins.

Men 1969 tog det stopp för kraftstationerna. Trönö Elverks AB såldes till Bergvik & Ala. Elförsörjningen i bygden var inte längre bygdens egen. Pengarna försvann åt ett annat hål och tekniken gick vidare. Men på sätt och vis fanns något av det svunna kvar. Norins Elektriska drevs vidare som ett familjeföretag i ytterligare ett 20-tal år. Bolaget utförde både bygg- och anläggningsarbeten och sålde elrelaterade produkter. Som flest fanns 17-18 anställda. Företaget finns kvar än idag i Norins släkt, om än i mindre skala och borde vara ett av Trönös äldsta företag.

Elektriciteten är nog den uppfinning som förändrat samhället och vår livsstil mest här i Sverige. Den tidigaste elektrifieringen fram till seklets början påverkade industrin och arbetsvillkoren enormt. Med det elektriska ljuset kunde man införa skiftarbete och dela in dygnet i tre åttatimmarspass. Dessutom är nu vår dygnsrytm inte längre lika bunden till dygnets ljusa timmar. Vi hanterar de mörkare timmarna på ett annat sätt. Vi lever på ett helt annat sätt och har en helt annan elförbrukning.

Förr hade många bara en glödlampa i köket, en i kammar'n, en på gårdsplanen och en ute i ladugården. Om ens det. Elektriska apparater introducerades först på 40- och 50-talet. Nu har vi en lampa i varje fönster, flera uttag i varje rum, många har fler än en tv och de flesta av oss är helt beroende av elektriska maskiner för att få vardagen att fungera. Hur många släcker lampan när man går ut ur ett rum?

Elektriciteten präglar hela vår vardag. Förbrukar vi för mycket el? Kan vi leva utan den enorma mängden av el som vi vant oss vid? Vårt rinnande vatten i kranen rinner av en anledning, elmotorn gör att vi kan ha vattenburen värme och en vattentoalett. Bekvämligheter som vi är nöjda och glada för såklart! Visst har elektrifieringen tillfört mycket bra, men allt är idag i så stor skala. Och dyrt är det!

Hur vore det att gå ett steg tillbaka till "många bäckar små"? Kan vi bli mer självförsörjande på el igen här i Trönö? Det finns ju fler alternativ än vattenkraft.

För med dagens förbrukningsvanor så kanske inte våra vattendrag håller måttet. Det tål att tänkas på!

Text och foto: Gabriella Bild

(som tackar Bernt, Julia och Stefan Norin samt Birgit Lundgren för informationen).

Se på nästa sida bilder från kraftverket i Fly →

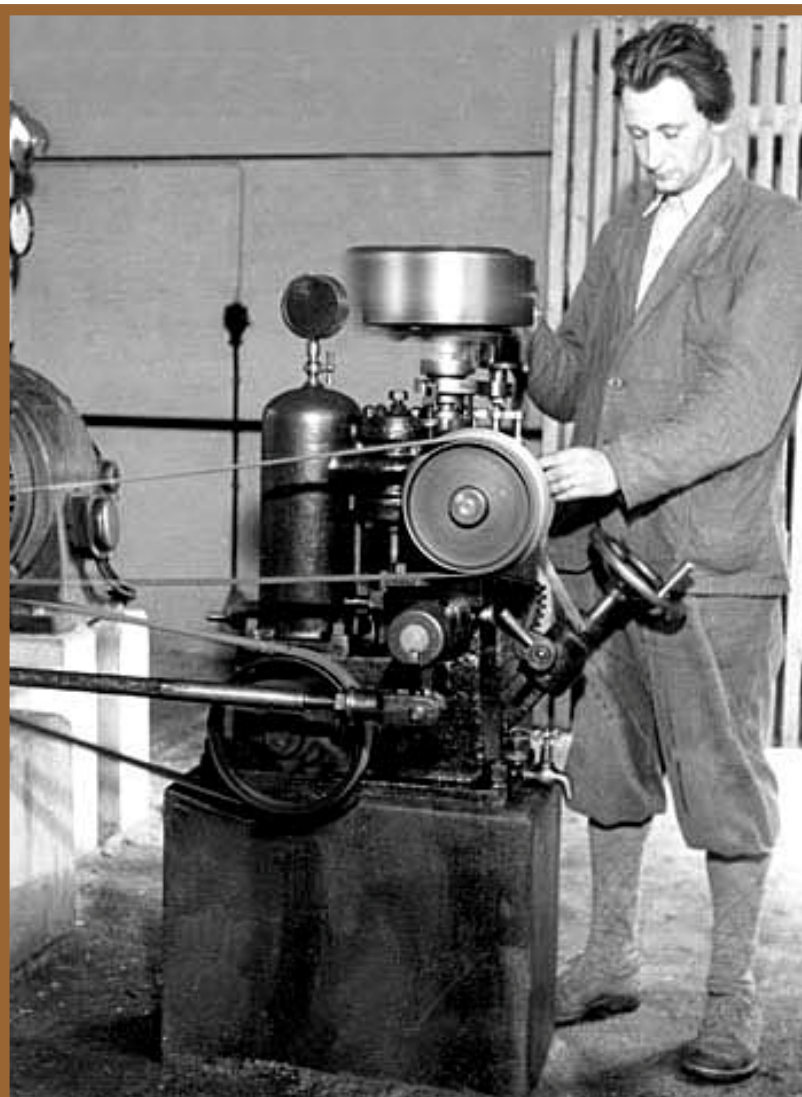

Kraftstationen i Fly byggdes av Evert Norin från stora Trönbyn. Stationen försörjde byarna mellan Hällsätter och Fly med el.

Ur

DiBiS- arkivet

Evert Norin själv inne i kraftstationsbyggnaden.

Gripande berättelse om Alzheimers

Till **Trönöpensionärernas medlems-träff**, 8/10-2012 hade man bjudit in Birgitta Rosén, som kommit för att informera oss om sjukdomen Alzheimer och hur den påverkade hennes familj, då hennes man Olle drabbades av sjukdomen.

Hon berättade på ett medryckande sätt hur sjukdomen sakta men säkert greppade tag i familjen, och hur jobbigt hela händelseförloppet blev. Sjukdomen, som fick en omloppstid på 12 år drabbade Olle redan i 60-årsåldern. Det var mycket svårt att upptäcka både när och hur det började.

Olle och Birgitta hade eget företag inom området markkonsult. Birgitta fick ofta rätta till felaktiga datum och namnangivelser. De anhöriga lyckades få Olle till sin husläkare för undersökning, men man kunde inte hitta något som påminde om sjukdomen. Efter en tids bekymmer prop-sade man på att det var något fel på Olle, varför det skrevs en remiss till Minnesfunktionen i Gävle och som tog emot Olle.

Där konstaterades att Olle hade en utvecklad Alzheimer. Familjen gick med i en anhöriggrupp där man erbjöds information om sjukdomen. Olle blev nervös och sjukdomen började ta fart. Olle fick komma till Klockarbo (Guldklubben) där han i början vistades två dagar/veckan, kl. 10-16.00. Där fick han vara med på utflykter med mera. Efter en tid förlängdes vistelsetiden till 5 dagar/vecka.

Det blev jobbigare för varje dag som gick, och innan han blev påklädd på morgonen tog det lång tid i anspråk. Birgitta tvingades ta med Olle, även när hon skulle gå ut med soporna och liknande göromål. År 2009 erbjöds Olle särskilt boende (efter ansökan) i Hedbacka.

Birgitta accepterade detta osett, då hon inte längre orkade med den belastning som sjukdomen medförde.

Vid ett tillfälle när man åkte ut till sin sommarstuga, som de haft i sin ägo i 40 år, kunde inte Olle känna igen sig på något vis.

Tiden på Hedbacka fortsatte, men efter att ha varit inlagd på Bollnäs Sjukhus i tre dagar, orkade inte Olle längre. Olle dog 72 år gammal efter 12 års sjukdom.

Birgittas slutord:

Lyssna på anhöriga till Alzheimersjuka och ta emot all den hjälp som man kan få!

Trönö Pensionärsförening.
gm Ingemar Norgren

Studiecirkel om Trönödialekten

Är Du intresserad av att lära dig nya, spännande Trönöord? Eller kan du kanske en massa ord redan som du vill delge andra?

Kom och var med i en studiecirkel!

Målet är att ge ut en förnyad upplaga av vår ordbok.

Studiecirkeln är ett samarbete mellan Studieförbundet Vuxenskolan (SV) och Trönö Hembygdsförening.

Anmäl dig till Gabriella Bild
på tel. 070 664 68 16

**Service, reservdelar, tillbehör,
maskinförsäljning**

**Köksutrustning, tvättmaskiner,
diskmaskiner, kyl & frys**

Återförsäljare av:

Cylinda

Värd varenda krona

och

**Vi servar
även
husvagnskylar**

J&A

Hushållsservice AB

Jens Rehnvall

Bollnäs 0278-124 71 • Söderhamn 0270-160 80

INSECO

*Skruvspecialisten
i Söderhamn*

*Tel 0270 735 50 Fax 0270 735 60
www.inseco.se*

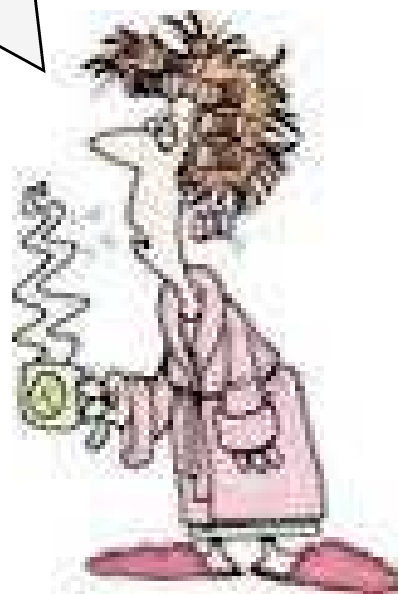
Näe! Nu går jag till
Salong Marianne!

Salong

Marianne

Trönö

Telefon: 0270 363 19
0270 363 09

WERNERS
i n t e r i ö r

BOKA TID MED
VÅRA DUKTIGA
KÖKSRÅDGIVARE

Ballingslöv®

0270-152 50
werners.nu

Ung älgjägare

Text & foto: Ulrika Eriksson

Jag har min morfar att tacka för att jag står där jag gör idag med älgjakten. När jag var sex år satt jag med honom på pass för första gången.

I början var jag inte så tålmodig så ett par timmar åt gången räckte för mig. Ju äldre jag blev ju mer intresserad blev jag. Hade jag möjlighet tog jag ledigt hela veckan för att sitta med på jakten. Jag upptäckte också att det var väldigt spännande att gå med hund, då händer det mycket mer känns det som. Men en hundförare har vi, så jag sitter på pass nu när jag själv får skjuta.

Jag tog alltså jägarexamen för två-tre år sedan och det var ett klokt val av mig. På sidan om skolan pluggade jag inför provet för jägarexamen och jag lyckades. Så idag är jag en (snart tjugoårig) kvinnlig jägare.

Jag har inte skjutit min första älg, men det kommer väl det också. Hade väl kanske ett drömläge förra året (enligt de flesta jägarna) men då var inte min puls på normal nivå, så när jag lyckats fått upp bössan och börjat sikta så såg jag kalven som stod

bakom sin mor och gömde sig. Förra året var alltså premiärjakten för mig med bössan och i år har jag varit så taggad och redo men inte sett skymten av en enda älg (förutom älgkon och kalven som sprang förbi utanför fönstret i stan när jag var och åt hos svärmor). "ATTANS!"

Min önskan är att så småningom börja jaga småvilt också men den tiden finns inte just nu. Tackar återigen morfar för allt stöd. han gett mig! Trevlig jul!

Årets julgran i centrum
har skänkts av

Erik Eriksson i Fly

Bruna tunnorna – annorlunda i landsbygd

Inför införandet av "Matavfall till biogas". bjöds Gunnar Lidén, projektledare på Söderhamn Nära och miljöinspektör Majvi Hjalmarsson in till ett möte i Rönningens Bygdegård den 17 september. De informerade om användningen av de bruna tunnorna.

Mötet kom till stånd för att vi på landsbygden hade många praktiska frågor och undringar runt hanteringen av matavfallet/kärnen/ rovdjursfrågan/taxorna/tömningsintervallen, byvägarnas bredd med mera, som vi behövde få klarhet om.

Den stora uppslutningen visade att frågorna och undringarna var många och att vi gärna hade blivit tillfrågade och varit med i planeringen innan de bruna tunnorna införande. Återvinningen av matavfall är jättebra och kan fungera bra i tätorter, men behöver andra lösningar här ute på landsbygden.

Vi landsbygdsbor har sedan länge själva tagit hand om vårt matavfall i komposter för att få jord som sedan ingår i trädgårdens kretslopp.

Taxornas fördelning och tömningsintervallen ansågs som konstiga eftersom det inte var någon skillnad mellan att ta hand om matavfallet själv i en av Miljökontoret godkänd varmkomposttunna (till en kostnad av ca 1500 kr, efter en ansökan om kompostering hos Miljö- och Byggnadsnämnden och till en avgift av 800 kr) och att ha en brun tunna som ska tömmas var fjortonde dag.

Tidsintervallerna på två eller fyra veckor eller tre månader ansågs också underliga. Det finns väl fungerande system på många håll runt om i landet med streckkoder på tunnorna som avläses vid varje tömning och debiteras därefter. Då töms

tunnorna bara när de är fulla, vilket sparar miljön.

Rovdjuren – björn, lo, varg, räv, grävling och så vidare – är en del av naturen som är mycket påtaglig här på landsbygden. Björnarna går in på gårdarna och river till exempel bikupor och lämnar sina visitkort ända inne på gårdsplanen. Lodjuren har även de sina rutter över gårdsplanerna med mera.

Tunnor med matavfall lockar in rovdjuren på gårdarna där de lätt välter tunnorna och sedan river ut matavfallet och äter. Detta har redan orsakat stora problem på andra ställen i landet bland annat i Lillhärdal, Los och Evertsberg. Det är oerhört viktigt att vi tänker efter före och inte själva bidrar till att skapa problem-individer bland rovdjuren. Människodoft får aldrig förknippas med lättillgänglig föda för rovdjuren.

Det finns en stor mängd tamdjur här på landsbygden och angreppsriskerna ökar när rovdjuren lockas in på gårdarna.

I de fall tunnorna står långt från själva gården ute vid vägen går det inte att ha uppsikt över dem hela tiden. Tomma tunnor eller tunnor med lite i blåser lätt omkull och ligger i vägen, och innehållet sprids ut.

Vi vill förhindra att det uppstår rovdjursproblem runt matavfallet här. Gunnar Lidén menar att det skulle behövas nedgrävda behållare som inte rovdjuren kommer åt. Bäst fungerar antagligen sophanteringen med system som är så hermetiskt tillslutna att varken människor eller rovdjur kommer åt tunnorna – och det går ju inte.

Problematiken är inte helt enkel.

Gun-Britt Larsson/Calle Höglund

Odla egna Trönöäpplen!

Ett antal personer har frågat, var kan man köpa Trönöäppelträd?
Andra frågar, om man vill ympa själv, hur gör man?

Nu startar vi en ympkurs för att själva ta fram Trönöäppelträd.

Ympris, för att göra sitt eget exemplar av Trönöäpplet, finns.
Vill du ympa andra sorter går det förstås bra, men då får du ordna egna ympkvistar.

Vi träffas på
Bystugan i Trönö
lördag den 8 dec kl 10.00

Då planerar vi bl.a inköp av
grundstammar, verktyg mm.
Sedan gör vi uppehåll till våren,
då kursen fortsätter.

Har du frågor?
Ring Lena Åkerlind 070-350 80 66
eller Robert Wirén 070-304 11 86

Välkommen

Trönöäpplet frösåddes i en blomkruka kring 1960 av Martin Sundvall.
Det finns nu tre unga träd, varav två på Söderblomsgården och ett på
Bystugans tomt. I år är det första gången de bär frukt!

Ett samarbete mellan Trönöbygden ekonomisk förening,
Hushållningssällskapet Norrala-Trönö, Hembygdsföreningen
och Studieförbundet Vuxenskolan

Skogsröjningar,
planteringsarbeten, trädfällning,
tomthuggningar samt diverse andra
arbeten till bra priser.

J Ö Skog & Snö

Johan Östlund

Trönöbyn 552, 82695 Trönödal
Tel: 070-6520622, 0270-36115

mail: johanostlund80@hotmail.com

TRÖNÖS BÄSTA RECEPT!

Viltgryta med grönpeppar

Annica Jonhans i Glamsta

Ingredienser

- 500 g benfritt älgkött
- 2 gula lökar
- 1 msk grönpeppar ” gärna mera”
- 1½ msk äkta soja
- 1½ tsk salt
- 2 msk vetemjöl eller red med maizena
- 3 dl buljong
- 125 g kantareller eller mera
- 1½ dl grädde
- stek i smör

Tillagning

- Skär köttet halvfruset i tunna skivor gärna med osthyvel. Bryn köttet.
- Hacka löken och bryn. Varva kött och lök i en gryta. Tillsätt krossad grönpeppar, soja och salt.
- Rör ut mjölet i buljongen och tillsätt den. Låt sjuda under lock i 15 minuter.
- Tillsätt grädde och kantareller och låt det sjuda upp. Smaksätt eventuellt med mera grönpeppar och salt.

Grytan går även bra att göra på nötkött. Servera med pressad potatis, vinbärsgeleé och en grönsallad. Lycka till!

Skickar vidare till Inga-Lisa Hansson, Glamsta

Vi drar elen !

ALECTRON
E L T E K N I K

Patrik 070-209 74 00 Oskar 070-299 15 84

Elinstallationer - Tele - Data - Säkerhet

Din lokala samarbetspartner när det gäller !

Glöm inte att utnyttja ROT-avdraget

Trönöbygdens framtid i egna händer ...

... eller historien om en liten skrift

För ganska precis ett år sedan träffades ett litet gäng trönöbor, alla intresserade av omställning till ett hållbarare samhälle, och möjligheten att själva påverka vår egen och bygdens framtid. Till vår hjälp hade vi forskaren Mikael Vallström, FoU i Söderhamn. Han sammanfattade vad vi sa, och skrev ner det i ett idédokument. Det här kan man läsa om i Trönöbygden nr 2, i år.

Men vad har hänt sedan dess?

Ja, lite oväntat har vårt arbete rönt viss uppmärksamhet utifrån. Ett exempel på det är ett studiebesök från *Leader Bergslagen*, som hälsade på här i Trönö den 26 oktober. Tretton personer ville veta mer om utvecklingsarbetet i bygden i allmänhet, och vårt arbete med omställning i synnerhet. Vi var sist i raden av en spännande "omställningsturné", med besök på Sättra Brunn, Sala-Heby Energi, Omställning Gästrikland, Växhuset i Mobodarne, Anders Persson i Vågbro, och så vi. Hos oss anslöt också 4 personer från *Leader Hälsingebygden*.

Att de kom till Trönö beror på att han som planerade studieresan också sitter i riksstyrelsen för *Hela Sverige Ska Leva*. Därför hade han koll på projektet "Hållbara Bygder", som Trönö ju har deltagit i sedan starten. Numera har projektet övergått till att HSSL har sina vingar över *Omställning Sverige*, och därför känner man till både vad som hänt här i Trönö, och de omställningsinitiativ som finns runt om i landet. Så också vårt arbete med idédokumentet. Stu-

diebesöket var både trevligt och givande, både för dem och för oss. Och ett särskilt tack från dem till ICA, som fixade den goda lunchen!

Arbetet med att ta fram idédokumentet har engagerat fler i bygden än den ursprungliga gruppen. Flera har tyckt till om texten, och träffats för att fika och prata om den. Och nu finns den i tryckt form, som en liten folder. De första exen kunde överlämnas till de nöjda studiebesökarna. För den nyfikne finns bläddrex av foldern på ICA och på Bystugan. Läs gärna, ju fler som tycker till om den, desto bättre! Foldern finns också som pdf på Facebookgruppen "Omställning Trönö".

Och vad händer nu?

Nu väntar en träff med Stadsarkitekten, för att vi bättre ska förstå vikten av kommunens översiktsplan, som ju ska aktualiseras vart 4:e år. En hel del i ÖPn berör oss i Trönö, både genom allmänna och direkta formuleringar. Träffen blir den 4 dec kl 19, håll utkik efter inbjudan i brevlådan! Där står också mer om syftet med översiktsplanen och hur den berör oss i Trönö. Välkommen!

Efter årsskiftet finns möjligheter att medverka i arbetet med att ta fram en Lokal UtvecklingsPlan, med processledare. Förhoppningen är att vår LUP sedan integreras i nästa kommunala översiktsplan.

Lena Åkerlind

Vi kommer gärna till din bygd för att informera om oss, diskutera frågor samt ta emot förslag och önskemål kring vad din förening vill att Allis ska arbeta med!

Kontakt med ALLIS:

- 0270 766 56 • 070 760 06 96
- www.soderhamnsbygder.se
- www.allis.nu

ALLIS arrangerar för **ALLA**

TRADITIONELL JULMARKNAD PÅ SÖDERBLOMSGÅRDEN

Lördagen den 1/12 kl 11.00-16.00 och
söndagen den 2/12 kl 11.00-15.00

Försäljning av kolbullar, hantverk, ostkaka och
annat lokalproducerat.

Även byaböcker, bl.a den senast utkomna –
boken om Berge.

Kaffeservering med hembakat julbröd i
stämningsfull miljö i den gamla Hälsingegården.

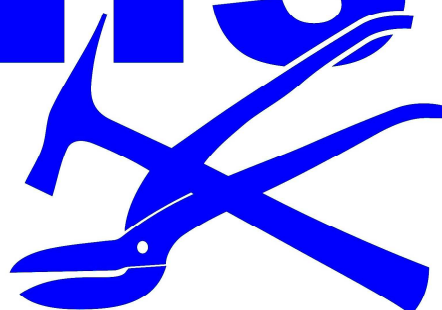
TRÖNÖ
HEMBYGDSFÖRENING

Holms

Bleck & Plåt

www.holmsplat.com

Allt inom byggplåt!

SÖDERHAMN 0270-100 71, 070-516 42 99

DETTA HÄNDER I TRÖNÖ

DECEMBER

Måndagskvällar kl. 20.15

Stilla stund i kyrkan (ej julafton och nyårsafton)

1-2 dec

Julmarknad på Söderblomsgården

Lördag 11-16, söndag 11-15

Ti 4 dec

Möte med stadsarkitekt Ylva Larsson ang lokal utvecklingsplan.
IOGT kl. 19.00

Lö 8 dec

Ympning av äpplen kursstart i Bystugan kl. 10.00

Må 10 dec

Alir Wind Band Konsert i Trönö kyrka kl. 19.00

Lö 15 dec

Julkonsert med kyrkokören och solister i Trönö kyrka kl. 18.00

Sö 23 dec

De vackraste julsångerna Gudstjänst Trönö kyrka kl. 11.00.
Kyrkkaffe.

Julafton

Julnattsmässa Trönö kyrka kl. 23.00, kyrkokören medverkar.

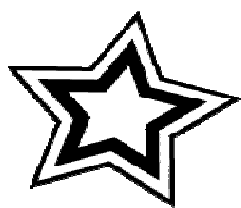
Nyårsafton

Nyårsbön Trönö kyrka kl. 15.00

Vill du/ni ha med något i evenemangskalendern?

Lämna uppgifterna till Trönöbygdens redaktion, helst via mejl info.tronobygden.se men telefon och skrivna lappar går också bra.

Allra senast torsdag i vecka 8, 21, 34 respektive 47!

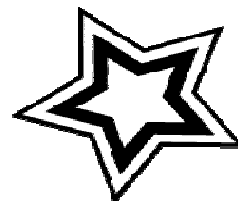

Redaktionen för Trönöbygdens tidning
önskar alla läsare en

God Jul

och ett

Gott Nytt År

- Ger mer för pengarna!

**Välkommen in för att se vårt stora utbud
av vitvaror och småel i Söderhamn**

Tomas Persson

**Våra öppettider:
Måndag-Fredag
10.00-18.00**

**Bröksmyravägen 13
826 40 Söderhamn**

Tel: 0270- 42 65 35

Göran Östlund

Välkommen till Svenska kyrkan i Trönö!

Alir Wind Band

Måndag 10 december kl. 19.00

Konsert i Trönö kyrka

Julkonsert

med kyrkokören och solister

Lördag 15 december kl. 18.00

I Trönö kyrka

Julnattsmässa

Julafton kl. 23.00

I Trönö kyrka

Trönö kyrkokör sjunger

Nyårsbön

Nyårsafton kl. 15.00

I Trönö kyrka

Stilla stund i kyrkan

Måndagskvällar kl. 20.15

(ej julafton och nyårsafton)

Vad är kyrkan till för?

Som medlem i Svenska kyrkan bidrar du till att en kristen församling kan finnas i Trönö. Utan din medverkan skulle kyrkan försvinna.

Kyrkan betyder tradition, trygghet, och är en mötesplats för bygdens människor i livets olika skeden. Här finns medmänsklighet, värme och gemenskap för dem som söker. Kyrkan förmedlar hopp och bär bud i en orolig värld om livets seger.

Det är länge sedan man gick i kyrkan för att skylta med sin fina tro! Trönö kyrka finns för oss alla, oberoende av om vi tror mycket eller litet!

Till dig som känner för kyrkan men sällan går dit, se gudstjänstdeltagandet som en viktig insats du kan göra för att hålla församlingen vid liv. Du är viktig! Om inte du som känner för kyrkan går, vem ska då komma?

Gudstjänster, kör- och musikverksamhet, barnarbete, konfirmandundervisning, skolbesök, samtal med människor i kris, besök i hemmen. Det är vad kyrkan i Trönö gör förutom skötsel av byggnader och kyrkogård.

Besök gärna kyrkans hemsida:

www.norralla-trono.se